

Ta knjiga sodi v vsako zbirko

Iz tiskarne je te dni prišel zbornik z naslovom »Slovensko šolstvo na Tržaškem in Goriškem 1945-1985«. Gre za zajetno knjigo, ki obsega nad 380 strani in ki želi, kot pravi ravnatelj Josip Pečenko v imenu uredniškega odbora, biti »veren prikaz poti, ki so jo prehodile naše šole in z njimi naša skupnost v zadnjih štiridesetih letih svojega življenja in spodbuda vsem tistim, ki jim je naša šola pri srcu, da še naprej raziskujejo na področju šolske zgodovine.« Zbornik je nastal na pobudo odbora za proslavo 40. obletnice obnovitve slovenskih šol v Italiji. Uredniški odbor so poleg že omenjenega ravnatelja Pečenka sestavljali ravnateljica Majda Sfiligoj, nadzornik Egidij Košuta, prof. Samo Pahor, prof. Robert Petaros, ravnatelj Stanko Skrinjar in ravnatelj Maks Šah.

V prvem delu sta v zborniku objavljene poročili Milka Renerja in Nadje Pahor o proslavah 40. obletnice obnovitve slovenskih šol v Gorici in Trstu. Objavljena sta tudi slavnostna govora Jožka Šavlija oziroma Marjana Bednarika in Alojza Rebule na proslavah v Gorici in Trstu s pozdravnimi nagovori predstavnikov šolskih in drugih oblasti.

Dokumentarne narave so sestavki v drugem delu zbornika, v katerem sodelujejo naslednji avtorji: Samo Pahor, Maks Šah, Dušan Jakomin, Martin Jevnikar, Robert Petaros, Josip Pečenko, Egidij Košuta, Danilo Sedmak, Ivan Artač, Marija Peterlin, Milko Rener, Gojmir Demšar in Sveto Grgič. Gre za znane slovenske šolnike na Tržaškem in Goriškem, katerih prispevki v zborniku med drugim opozarjajo na ogromno vzgojno in kulturno delo, ki je bilo opravljeno v zadnjih štirih desetletjih med našim ljudstvom na Tržaškem in Goriškem. Med branjem posameznih sestavkov se pred našimi očmi odpira cela galerija ljudi, ki so pomagali graditi slovensko šolstvo v Italiji in hkrati bili nepogrešljiv dejavnik v kulturnem življenju slovenske narodne skupnosti v zamestvu.

Tretji del zbornika vsebuje kroniko slovenskih šol v goriški in tržaški pokrajini, četrti in zadnji del pa obsega pregled zakonskih predpisov, ki se tičejo slovenskega šolstva v Italiji. Za ta pregled je poskrbel ravnatelj Josip Pečenko.

Ob koncu vsakega sestavka je objavljen kratek povzetek v italijanskem jeziku. V zborniku je več slik povečini šolskih poslopij na Goriškem in Tržaškem ter nekaj dokumentarnega gradiva. Zbornik »Slovensko šolstvo na Goriškem in Trža-

nadaljevanje na 3. strani ■

Ferruccio Clavora ob dnevu slovenske kulture

»Čas je, da nam Italija prizna naše pravice«

»Kljub stalnemu demografskemu naza-dovanju in kroničnemu pomanjkanju de-lovnih mest, je diagnoza zdravstvenega stanja slovenske narodne skupnosti v vi-demski pokrajini pozitivna«. Tako je v so-boto, 7. t.m., poudaril dr. Ferruccio Clavora, slavnostni govornik na proslavi ob dnevu slovenske kulture v Kulturnem do-mu v Gorici. V kulturnem sporedu so so-delovali ansambel SSS, Trepetički, Chec-co ter Rino Chinese in Giovanni Di Le-nardo. Ni šlo za klasično obliko koncerta, temveč za glasbeni in govorni nastop, ki je zares predstavljal »preblisk« iz kultur-nega dela Slovencev v videmski pokraji-ni, kot je pisalo na vabilih.

Slavnostni govornik je omenil štiri mo-mente v življenju Slovencev videmske po-krajine, ki po njegovem potrjujejo, kako se tamkajšnja slovenska narodna skupnost razvija v več smeri.

Najprej je opozoril na odlično uspele Kulturne dneve Slovencev iz videmske po-krajine v Ljubljani, ki so bili lani poleti. Ti dnevi so med drugim imeli za posledico, da so se vzpostavili in poglobili stiki s predstavniki videmske pokrajinske upra-ve, ki bo podprla ponovitev teh Kulturnih dnevov v Vidmu. Ti bodo letos jeseni.

Zgodovinski dogodek predstavlja — je nadaljeval Ferruccio Clavora — odprtje prvega razreda dvojezične osnovne šole v Špetru, ki ga obiskuje 15 odstotkov vseh otrok te starosti v Nadiških dolinah. »Ali ni to najbolj jasen dokaz volje skupnosti — se je vprašal govornik — da jo italijanske

oblasti priznajo kot slovensko skupnost in jo kot tako zaščitijo?»

Tretji pomemben dogodek je ustanovi-tev sekcije Slovenskega deželnega gospo-darskega združenja v Čedadu, ki je važno sredstvo za zaščito domačih gospodarskih operaterjev in vzpodbuda za nove dejavnosti, ki naj utrdijo gospodarsko tkivo Slovencev v videmski pokrajini. Clavora je tudi izrazil prepričanje, da so na območju Benečije večje možnosti razvoja na pod-ročju mednarodnega sodelovanja kot v dru-gih predelih te pokrajine. Na koncu je go-vornik omenil velike napredke, ki so bili doseženi v organizacijskem pogledu, kar je nujno za nadaljnji razvoj.

»Zakon za globalno zaščito ostaja naš osnovni cilj, je še dejal Ferruccio Clavora, čeprav vedno bolj odkrivamo tudi druge vmesne cilje, ki pa niso nič manj bistveni za doseg naših osnovnih svoboščin. Smo italijanski državljani v polnem po-menu te besede. Vedno smo izpolnili svo-jo dolžnost. Čas je, da nam Italija prizna tudi naše pravice«.

Sledil je kulturni spored, ki smo ga o-menili na začetku. Šlo je za prikaz kultu-re, ki ni sklerotična, kot je naglasil slav-nostni govornik Ferruccio Clavora, tem-več temelji na trdnih koreninah stoletja trajajočega ljudskega izročila in se iz dne-va v dan vse bolj usmerja v ustvarjanje novih kulturnih oblik, ki so veren odraz narodnega humusa, hkrati pa trdno vklju-čene v kulturno dogajanje, ki označuje ko-nec našega tisočletja«.

DAN SLOVENSKE KULTURE V TRSTU

Dan slovenske kulture je te dni bil v ospredju našega kulturnega dogajanja. V nedeljo, 8. t.m., je v znamenju spomina na Franceta Prešerna potekala lepo uspela prireditev v Kulturnem domu v Trstu, in sicer na pobudo Zveze slovenskih kultur-nih društev. Prireditev je bila posvečena kulturnemu delu Slovencev v videmski pokrajini. Na odru Kulturnega doma so se zvrstili predvsem pevci, povezani v že pri-znanih ansamblih Trepetički, Nediški pu-bi, Pod lipo in Naše vasi, sodelovali pa so še beneška folklorna skupina Živanit, pev-ci in plesalci iz Režije ter člani Beneškega gledališča. Njihov nastop je podal kratek

izsek kulturnega snovanja Benečije in Režije v sedanjem času kulturne in narodnostne prenovne in osveščanja.

Prireditev pa je imela tudi projekcijo v zgodovino: lektorica je v obliki branja iz stare knjige spominov podala glavne etape iz zgodovine Beneških Slovencev od naselitve do sodobnosti. Ta vzporednost pripovedi v zgodovinskem zaporedju in vmesnih zvočnih slik iz sedanosti je ži-vahanje zaživela pred publiko, ki je izva-jalce spremljala z očitno simpatijo in pri-srčnimi aplavzi. Istočasno pa so imeli v Mali dvorani svoje veselje otroci, ki so jih

dalje na 5. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. februarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Pozor, črna marela!« (Adam Bahdaj - Lučka Susič); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.15 Športni in glasbeni popoldan; 16.00 Športne novice; komentarji, kronika s svetovnih in domačih športnih prizorišč; 17.30 Prenosi z naših prireditev in telefonski razgovori ter nagradno tekmovanje s poslušalci; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 16. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pričevanja o Tigru; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: Mirko Javornik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Pravljični vrtljak«; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 17. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka - Prehrana in zdravje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladim mladim; 16.00 V znamenju Rdečega križa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Valerio Dosso: »Sprava«, radijska drama; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 18. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poti do branja; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Rastline: strupi ali zdravi a? - Notranja tiska in trda stvarnost sta kovali naše a človeka in njegovo umetnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Krizem-kraži!; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Tržaški oktet poje umetne in ljudske pesmi; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 19. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Naš jezik - Film, kultura, realnost; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroci in šola; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Akademski zbor Univerze v Bialystoku na Poljskem; 18.00 »Iz snežniških gozdov na balkanski jug«, spomini Alojza Zidarja; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 20. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Spoznavajmo naš mali, nevidni svet! - Ščedansko narečje; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Naš jezik; 14.20 Ne prezrimo!; 15.00 V svetu filma; 16.00 Osebnost; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 21. februarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Skupina »Gallus consort« iz Trsta; 11.10 Mešani zbor »Franc Borgia Sedej« iz Števerjana; 11.30 Bio-vrt - »Ta rozjanski glas«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kaj je v vreči?«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dramska vetrovnica: Adrijan Rustja: »Stavka prevoznikov«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Avstrijska zunanja politika se ne bo spremenila

Novi avstrijski zunanji minister Mock, ki pripada Ljudski stranki, se je v intervjuju za avstrijski radio zavzel za nadaljevanje dosedanje zunanje politike. Pri tem je naglasil, da daje prednost evropski politiki in politiki dobrososedskih odnosov. O odnosih med Avstrijo in Evropsko skupnostjo je Mock dejal, da bi morali po njegovem ustanoviti vrsto paritetnih komisij in posvetovalnih organov, ki naj urejajo ter po možnosti pospešijo nadaljnji razvoj sodelovanja z Evropsko skupnostjo. Avstrijski zunanji minister je na koncu omenil odnose z Izraelom, ki so se ohladili po izvolitvi Kurta Waldheima za avstrijskega predsednika. Zunanji minister Mock je v tej zvezi najprej naglasil, kako ima avstrijsko ljudstvo neodtujljivo pravico, da samo in svobodno izvoli svojega predsednika. Mock je nato pristavil, kako je po njegovem nastopil čas, da se poslušajo pametni glasovi na obeh straneh, pri čemer si je treba prizadevati, da se odnosi med obema državama vrnejo na prejšnjo raven.

Zunanji minister Mock se je srečal v Innsbrucku s predsednikom Južnotirolske ljudske stranke Magnagom. Šlo je za prvi stik med novim avstrijskim zunanjim mi-

nistrom in glavnim predstavnikom Južnih Tirolov v Italiji. Doktor Magnago je šefa avstrijske diplomacije seznanil z najnovejšimi dogajanjem v zvezi z uresničevanjem znanega južnotirolskega paketa, ki vsebuje vrsto ukrepov v korist Južnih Tirolov in Ladincev v bocenski pokrajini. Zunanji minister Mock je naglasil, da bo nadaljeval z dosedanja avstrijsko politiko glede Južne Tirolske, in pri tem ugotovil, da vse stranke, ki imajo zastopnike v dunajskem parlamentu, podpirajo stališča političnega predstavništva Južnih Tirolov v Italiji.

—o—

V torek, 10. t. m., je poteklo 40 let od podpisa pariške mirovne pogodbe. Gre za listino, ki je začrtala novo mejo med Italijo in Jugoslavijo, kakršna je izšla iz druge svetovne vojne, v katero je Italija bila vstopila 10. junija leta 1940, ko je Mussolini napovedal vojno Veliki Britaniji in Franciji. Po tej pogodbi je Italija izgubila vse kolonije, del ozemlja ob francoski meji, Zadar, Reko in vso Istro, ki so pripadle Jugoslaviji. Po tej pogodbi je bilo priklicano k življenju Svobodno tržaško ozemlje. Raztezalo se je od Štivana do Nova Grada v Istri.

SOVJETSKA ZVEZA IN KITAJSKA

V Moskvi so se po devetih letih obnovila sovjetsko-kitajska pogajanja za dokončno ureditev meje med državama na področju rek Ussuri in Amur. Pogajanja, ki jih vodita namestnika zunanjih ministrov, bodo baje trajala nekaj tednov. Na področju, ki je predmet razprave, je prišlo tudi do oboroženih spopadov. Najhujši je nastal leta 1969. Istega leta sta se Peking in Moskva domenila za razgovore, ki so brezplodno trajali do leta 1978. Pripravljenost na nove razgovore je julija lani izrekel Mihajl Gorbačov.

—o—

Znani avstrijski strokovnjak za manjšinsko problematiko, vseučiliški profesor dr. Theodor Veiter je na tiskovni konferenci v Innsbrucku izjavil, da se je položaj koroških Slovencev v zadnjih desetletjih hudo poslabšal, medtem ko Avstrija ni niti v eni sami točki izpolnila obveznosti, ki jih predvideva 7. člen avstrijske državne pogodbe za gradiščanske Hrvate.

STANJE NA FILIPINIH

Filipinska vojska je pripravljena na vojaške akcije proti komunistični gverili. Za take ukrepe pa čaka na morebitni ukaz predsednice Aquinove. To je povedal poveljnik glavnega stana vojske general Ramos. Dodal je, da zaenkrat ni podatkov o spopadih z gverilo, potem ko je te dni zapadlo dvomesečno premirje, ki pa ni obrnilo sporazuma o narodni spravi. Oblasti mislijo nadaljevati s pogajanjem na krajevni ravni, Aquinova pa bo še ta mesec proglasila širokogrudno amnestijo, ki predvideva delitev zemlje in služb gverilcem.

Medtem so se začela pogajanja z največjo islamsko gverilsko skupino. Njena temeljna zahteva je avtonomija za otok Mindanao, kjer pa je muslimanov 40 odstotkov. Obe strani sta se dogovorili, da bo Narodna fronta Morov 19. februarja predstavila svoje zahteve, 10 dni kasneje pa bo nanje odgovorila vlada s protipredlogom. Prisotne pa so še druge muslimanske skupine, ki zavračajo pogajanja.

Sovjetski disidenti na svobodi

Sovjetske oblasti so uradno sporočile oziroma potrdile vest, da je bilo osvobojenih 50 političnih zapornikov. Hkrati so namignili, da bodo v bližnji prihodnosti prišli na svobodo še drugi zaporniki oziroma interniranci. Oboje je sporočil Aleksander Suharev, predsednik združenja sovjetskih odvetnikov v Moskvi. Neki njegov sodelavec je izjavil, da so sovjetske oblasti od začetka tega leta do danes izstavile 500 odhodnih vizumov za sovjetske državljane, ki so se želeli izseliti v tujino, kjer imajo družinske člane. Suharev je poudaril, da

so bili politični jetniki izpuščeni, potem ko so bili naslovili pomilostitveno prošnjo na prezidij vrhovnega sovjeta. Predsednik sovjetskih odvetnikov je v svoji daljši izjavi zatrjeval, da je v Sovjetski zvezi zdaj v teku val preosnov in demokratizacije, ki da je zajel vsa območja družbenega življenja.

O osvoboditvi nad 40 zapornikov oziroma internirancev je poročal že Andrej Saharov, ki skupno z ženo Jeleno Bonner vodi evidenco o vračanju jetnikov na svobodo.

PROSTOR MLADIH

SZSO dokončno deželnega značaja

Leto 1987 bo za vse slovenske skavte v zamejstvu potekalo v znamenju prenovljenega duha in nove strukture, ki bo spričo novih zahtev današnjega časa in vedno večje potrebe po medsebojni pomoči in povezanosti postala še važnejši dejavnik pri vzgoji slovenske mladine v našem prostoru. Gre torej ne le za važen mejnik v zgodovini naše organizacije, temveč za dogodek, ki bogati vso našo slovensko stvarnost. Ne smemo namreč pozabiti, da smo zamejski skavti (Trst, Gorica, Celovec) skupaj z zdorskimi (Toronto) v svetovnem merilu edini slovenski skavti.

Dve pokrajinski skavtski organizaciji SGS (Slovenski goriški skavti) in STS (Slovenski tržaški skavti) sta se po desetletnem prehodnem obdobju tudi formalno združili in potrdili obstoj Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO). To se je zgodilo preteklega 14. decembra, ko so se srečali v Trstu, v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, na 1. deželnem občnem zboru vsi tržaški in goriški voditelji, da skupno izglasujejo nova pravila, ki bodo odslej urejala delo na pokrajinski in deželni ravni. Novi statut, ki ga je dve leti pripravljala posebna mešana komisija, je bil zaradi spremenjenih razmer nujno potreben, saj je v zadnjih desetih letih doživel slovenski skavtizem korenite spremembe v strukturi. Spojili sta se moški in ženski organizaciji v Trstu in Gorici, tako da so bila stara pravila neuporabna. Sedaj pa je prišlo še do zadnje najvažnejše združitve na deželni ravni.

Z izglasovanjem novih pravil pa je samodejno postalo polnomočno tudi novo deželno vodstvo, ki ga sestavlja sedem predstavnikov vsake pokrajine in sicer 4 člani pokrajinskega ožjega vodstva (načelnik, načelnica, duhovni vodja, tajnik) in 3 vejovalje. Oba pokrajinska dela SZSO pa v bistvu ohranita precejšnjo avtonomijo bodisi zaradi različnega razvoja, kot tudi zaradi različnih specifičnih potreb. Katere so torej pristojnosti deželnega vodstva? V členu 4.2. beremo, da »sklepa o skupnem delovanju na deželni ravni in o uradnih stikih z mednarodnim skavtskim gibanjem in z drugimi organizacijami na nadpokrajinski ravni.« Naj tu mimogrede omenimo še odprto vprašanje uradnega priznanja naše organizacije pri svetovnem skavtskem vodstvu.

Svojo prvo delovno sejo je deželno vodstvo imelo v sredo, 21. januarja, ob 20.30 v skavtskem sedežu v Devinu. Poleg obravnave programskih smernic za tekoče leto so prisotni, v smislu čl. 4.3. novega statuta, izbrali izmed članov deželnega ožjega vodstva predsednika SZSO. Zaradi svo-

jih dolgoletnih izkušenj — obljubil je leta 1961 — je bil enoglasno sprejet inž. Marjan Jevnikar iz Trsta, ki bo za eno leto predstavljal organizacijo v stikih z javnostjo. Ob strani mu bo stal še deželni tajnik SZSO Aleš Lojk iz Gorice, ki bo ravno tako opravljal svojo službo le za dobo enega leta. Prav je, da tu naštejemo še ostale člane deželnega ožjega vodstva. Za Gorico: načelnik Mauro Leban, načelnica Marija Bertolini in duhovni vodja Marijan Markežič. Za Trst: načelnica Eva Fičur, duhovni vodja Tone Bedenčič in tajnik Marijan Kravos. Tem pa moramo prišteti še šest predstavnikov treh starostnih vej: volčičev in veveric, izvidnikov in vodnic ter roverjev in popotnic.

Naša Slovenska zamejska skavtska organizacija, ki stopa letos že v 36. leto svojega delovanja, bo tako bistvo svojega poslanstva lahko zaživela v še bolj polni meri. Še naprej se bo ravnala po Baden-Powellovi metodi združevanja mladine, ki temelji na vzgoji in samovzgoji, globokem verskem življenju, dejavni ljubezni do bližnjega, spoštovanju narave in življenju na prostem. Še naprej bo imela za cilj duhovno in telesno rast članov v skladne osebnosti, odgovorne člane družbe, zavedne Slovence, dosledne katoličane, poštene državljane in zveste pripadnike skavtskega gibanja (čl. 1.2. novega statuta).

Kultura miru

Pred dnevi je deželni svet Furlanije Julijske krajine odobril zakon, ki obravnava problematiko miru. Svetovalec Ssk dr. Štoka je o tem zakonu dejal:

»Deželni svet je 2. t.m. razpravljal o zakonu, ki je skupek predlogov svetovalca KD Pagure, svetovalke De Piero Barbine (KPI) ter svetovalca Cavalla (DP).

Vsi trije osnutki so bili združeni v enotno besedilo, ki ga je odobrila pristojna komisija, ki ji predsedujem kot deželni svetovalec Ssk.

Zakon predvideva deželne posege na področju kulture miru in prijateljskega sodelovanja ter sožitja med narodi.

To je prvi takšen deželni zakon v Italiji, kar pomeni, da je naša dežela, tudi glede na svojo zemljepisno lego in zgodovinsko preteklost gotovo poklicana, da se loti tega važnega vprašanja.

Gre za 11 členov, katerim je osnova mir, mir na vseh področjih, na socialnem, političnem, verskem, narodnostnem, splošno človeškem in na mednarodnem področju. V ta namen bo dežela podprla vsako pobudo, tako s strani javnih ustanov, kakor tudi s strani organizacij, društev, ki bodo prirejala zborovanja, srečanja.

Za nas je važno, da je v tem zakonu dan poudarek problematiki narodnostnih manjšin v deželi.

Za vse te napore predvideva zakon tudi finančne podpore, ki v celoti s tem zakonom znašajo skoro eno milijardo in pol lir.«

Iz delovanja deželne Slovenske skupnosti

Točno 40 let po podpisu mirovne pogodbe, ki je z razmejitvijo naložila italijanski državi tudi dolžnost, da sprejme vse potrebne ukrepe, da omogoči uživanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, brez ozira na pleme, spol, jezik ali vero, za Svobodno tržaško ozemlje pa je predvidevala popolno enakopravnost italijanskega in slovenskega življa, je treba z grenkobo ugotoviti, da ostajajo mednarodna in notranja ustavna določila o zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji v znatni meri neizpolnjena. S to mislijo se je začela zadnja seja deželnega tajništva Slovenske skupnosti, ki je bila 5. februarja v Jamljah. Posvečena je bila široki obravnavi sedanjega političnega trenutka. Uvodno poročilo je imel deželni tajnik Ivo Jevnikar.

Deželni svetovalec Ssk Drago Štoka je poudaril pomen ravnokar izglasovanega deželnega zakona o spodbujanju kulture miru in sodelovanja, katerega besedilo je na podlagi štirih predlogov oblikovala svetovalska komisija, ki ji predseduje. Besedilo je pomembno tudi za spoznavanje slovenske stvarnosti med Italijani, za krepitev sožitja med Slovenci in Italijani ter za spodbujanje širokega mednarodnega sodelovanja kot pomembnega prispevka k naporom za mir. Zakon so podprle vse skupine v deželnem svetu razen socialistov, republikancev, Liste za Trst in misovcev, ki so se vzdržali.

Med razpravo, ki je zajela tudi vprašanje deželne enotnosti, je deželno tajništvo potrdilo stališče, ki nasprotuje predlogom o delitvi Furlanije-Juljske krajine, ker je

med drugim bistvena upravno-politična enota, ki povezuje vso slovensko narodnostno skupnost v Italiji. To so posebej poudarili Zorko Harej, Drago Legiša in Damjan Paulin. Slednji je tudi poudaril pomen komemoracije narodnega mučenika skladatelja Lojzeta Bratuža ob 50-letnici smrti, ki je bila v goriškem občinskem svetu. Deželni predsednik Ssk Marjan Terpin pa je orisal uspešna prizadevanja slovenske stranke za novi slovenski šolski center v Gorici. Potrdil je tudi dosledno stališče goriškega strankinega vodstva glede obrambe slovenske zemlje v Sovodnjah.

Razprava se je nadalje dotaknila vprašanja sinhrotrona na tržaškem Krasu. Deželno tajništvo Ssk je izreklo priznanje tržaškemu občinskemu odborniku Alešu Lokarju za dosledno in pogumno zadržanje proti lokaciji pri Bazovici. V zvezi z izjavami tržaškega župana Staffierija o slovenščini v Trstu, kontestacijami proti tržaškemu škofu msgr. Bellomiju, a tudi s težko razumljivimi trditvami v televizijskem intervjuju je Slovenska skupnost posredovala tržaškemu škofu svoje stališče.

Tajnik Jevnikar, podtajnik Gradimir Gradnik, predsednik Terpin in podpredsednik Rafko Dolhar so nato obširno poročali o obisku deželnega vodstva Ssk pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije v Ljubljani dne 27. januarja. To je bila priložnost za temeljit prikaz sedanjega narodno-političnega trenutka v zamejstvu. Poudarjeno je bilo pričakovanje, da bosta Slovenija in Jugosla-

dalje na 7. strani ■

Ta knjiga sodi...

■ nadaljevanje s 1. strani

škem 1945-1985« je vsekakor delo, ki sodi v knjižno zbirko vsakega zavednega Slovenca v našem zamejstvu. Vse priznanje zaslužijo vsi, ki so pri njem kakorkoli sodelovali, kot tudi zaslužijo priznanje slovenski denarni zavodi, ki so podprli njegovo izid.

PREJELI SMO:**Slovenska skupnost o položaju po glasovanju o sinhrotronu**

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti je na seji z dne 4. t.m. obravnaval krajevni politični položaj s posebnim ozirom na sklep tržaškega občinskega sveta o zavrnitvi vseh ugovorov v zvezi s priključki hitre ceste na področju Vzhodnega Krasa in potrditvi sklepa prejšnje občinske uprave o namestitvi sinhrotrona pri Bazovici.

V zvezi s tem vprašanjem, ki je življenjskega pomena za slovensko narodno skupnost, je skrbno proučil načelna stališča posameznih političnih strank in dejansko ravnanje njihovih predstavnikov na raznih ravneh. Prva ugotovitev je, da stranke, ki so odločno podpirale lokacijo pri Bazovici, niso pokazale nikakršne pripravljenosti priznati nepopravljivo škodo, ki jo bosta zaradi vsiljene lokacije sinhrotrona utrpeli neposredno prizadeta družbena skupnost in posredno celotna slovenska narodna skupnost, kajti ozemlje je bistvena sestavina vidne prisotnosti vsake narodne ali jezikovne skupnosti.

Zaradi tega je predstavnik Ssk prof. Aleš Lokar v zadnjem trenutku, ko so propadli vsi poskusi, da bi dosegli obvezo o vzpostavitvi dialoga s prizadetim prebivalstvom, predložil resolucijo, ki je sicer niso osvojile ostale stranke večine, a se ji tudi zaradi njene tehtnosti in neizpodbitne politične upravičenosti niso upale odkrito nasprotovati in so se zato pri glasovanju vzdržale in s tem omogočile, da je bila odobrena. Zaradi tega je italijanski tržaški dnevnik sprožil izredno oster napad na dosledno dejanje predstavnika Slovenske skupnosti, kakršnega niso običajno deležni niti predstavniki najbolj ekstremističnih grupacij.

To — nadaljuje tiskovno poročilo izvršnega odbora Ssk — potrjuje prepričanje, da je Slovenska skupnost kot samostojna

omenjene lokacije, da so nepopustljivo vztrajali na svojem stališču in so v občinskem svetu izsilili brezpogojno odobritev lokacije, ki je za Slovence najbolj škodljiva.

Izvršni odbor Ssk zato skrbno proučuje nastali položaj v luči zadnjih dogodkov in gornjih ugotovitev. Stranka je obogatena še na eni izkušnji, ki ji narekuje, da odkrito pove javnosti in še posebno direktno prizadetemu prebivalstvu, da bi strnjen nastop vseh manjšinskih sil in demokratičnih predstavnikov večinskega naroda, ne le v besedah, temveč tudi v stvarnih dejanjih, prav gotovo obrodil drugačne rezultate.

Na zahtevanem preverjanju krajevne koalicije bo Ssk še naprej odločno zagovarjala temeljne slovenske zahteve.

—o—

Od 20. do 22. februarja bo v Portorožu drugo mednarodno srečanje pisateljev ob meji. Ob tem srečanju je bila razpisana mednarodna književna nagrada za esej in novelo na temo »Življenje ob meji«.

Večina zavrnila vse ugovore

Na zadnji seji dolinskega občinskega sveta dne 7. februarja so bili na dnevnem redu ugovori proti variantam Splošnega regulacijskega načrta, ki ustanavljajo zaščiteni področja Glinščice in Peska, in zadevne izvršilne načrte. Vseh pripomb in ugovorov je bilo deset, od teh kar štiri, ki so jih vložili neposredno prizadeti prebivalci Drage, Peska in Gročane, njihovih srenjskih načelnikov in društev ter strokovne organizacije Kmečke zveze. Vsi ugovori domačinov in Kmečke zveze zahtevajo, naj se načrti o parkih in zaščitenih področjih temeljito pregledajo oziroma črtajo in formalno prekličejo, ker brez ustreznih utemeljitev uvajajo omejitve in vinkulacije za lastnike prizadetih zemljišč.

Svetovalci Slovenske skupnosti so takoj na začetku razprave o tem vprašanju zahtevali odložitve glasovanja, dokler se ne v soglasju s krajevnim prebivalstvom izdelajo novi načrti in normativi. Zadevni predlog je postavil in razložil načelnik skupine Ssk Sergij Mahnič, ki je še posebej poudaril, naj se celotno vprašanje odloži, dokler se predloženi načrti o uvedbi zaščitenih področjih ne ustrezno popravijo v skladu s koristmi krajevnega prebivalstva in izdelajo razvojni socio-ekonomski načrti za razne dejavnosti in pobe s posebnim ozirom na razvoj kmetijstva in s tem povezanimi dejavnosti. To je potrebno zaradi tega, ker je občinska uprava bila površna pri apliciranju člena 4 deželnega zakona št. 11 iz leta 1983, ki predpisuje izdelavo konkretnih razvojnih načrtov za gospodarski in socialni razvoj zaščitenih področij. Takšnega načrta ali načrtov pa občinska uprava ni izdelala, če-

PEVSKA ZBORA
FANTJE IZPOD GRMADE
DEKLIŠKI ZBOR DEVIN

priređita

PREŠERNOVO PROSLAVO

v novi osnovni šoli v Devinu, v nedeljo, 15. t.m., ob 17. uri.

Sodelujejo: Učenci osnovne šole »J. Jurčič« iz Devina, dijaki Jadranskega zavoda Združenega sveta iz Devina in domača pevska zbor. Slavnostna govornica bo prof. Nada Pertot.

Vabljeni!

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bila v soboto, 7. t.m., osrednja proslava ob dnevu slovenske kulture. Ob tej priložnosti so po govoru, ki ga je imel pisatelj Mlioš Mikeln, podelili letošnje Prešernove nagrade. Za življenjsko delo so dobili nagrade arhitekt Miloš Bonča, gledališki igralec Boris Cavazza in pisatelj Pavle Zidar. Podeljene so bile tudi nagrade iz Prešernovega sklada. Letos ni šla nobena nagrada ne na Koroško ne v deželo Furlanijo Julijsko krajino.

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko vabi člane in prijatelje na predavanje univ. profesorja dr. Petra Petka

Pogledi znanosti na gibanje od Galilea do danes

Predavanje bo v petek, 20. februarja, v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3. Začetek ob 20. uri.

politična predstavnik slovenske manjšine dosledno in učinkovito ter v pravem trenutku nastopila v obrambo življenjskih koristi slovenskega življa, ne glede na tveganje in moralne pritiske.

Druga ugotovitev izvršnega odbora Ssk pa zadeva neenotnost in neodločnost političnih strank, v katerih so organizirani tudi slovenski člani, v nastopanju do lokacije sinhrotrona pri Bazovici. To dejstvo je verjetno odločilno vplivalo na zagovornike

prav bi le takšni načrti opravičili zadevne omejitve in vinkulacije.

V razpravo o tem prejudicialnem predlogu sta posegla še svetovalca Ssk Tul in Combač, ki sta z raznimi argumenti pozvala upravo, naj prislunne pripombam in pogovorom prizadetega prebivalstva in njihovih strokovnih in družbenih organizacij.

Proti predlogu svetovalcev Ssk o odložitvi razprave in glasovanja pa sta od predstavnikov večine KPI in PSI nastopila odbornik Stojan Sancin in župan Švab. Po njunem mnenju je občinska uprava izdelala dobre izvršilne načrte in normative, le da jih neposredno prizadeti prebivalci Drage, Peska in Gročane ne razumejo. Glede pomembnosti zemlje za prebivalce teh vasi, ki so jo v svojih posegih poudarili svetovalci Ssk, pa je župan dobesedno izjavil, da je bolje ne govoriti o njihovi navezanosti na zemljo.

Pred glasovanjem je svetovalec Mahnič v imenu skupine Ssk zahteval, naj gre predlog o odložitvi razprave in glasovanje o ugovorih na ustanovitev zaščitenih področij v zapisnik. Za odložitve so glasovali svetovalci Ssk, proti pa svetovalci KPI in PSI ter predstavnik KD.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

Ivan Cankar

POHUJŠANJE

V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

Režija Jože Babič

v torek, 17. februarja, ob 19. uri

Tri Prešernove proslave

V SKK v Trstu

Praznik slovenske kulture kot praznik ustvarjalnosti. Tako bi lahko sintetizirali Prešernovo proslavo, ki jo je pred dnevi priredil Slovenski kulturni klub v Trstu. Mladi člani kluba so si praznik slovenske kulture zamislili v obliki literarnega in likovnega večera. Z osmimi literarnimi prispevki in 14 likovnimi izdelki so sodelovali dijaki tržaških višjih srednjih šol. Večer se je začel s predstavitev izdelkov, ki jih je ocenila posebna komisija, samostojno oceno pa je izreklo tudi občinstvo.

Po mnenju članov literarne komisije, profesorice Lučke Susič in Zore Tavčar Rebula je prva nagrada šla Manici Maver za črtico »Razočaranje«. Drugo je prejel Maksimilijan Gulič za razmišljanje z naslovom »Slovenski duh«. Tretjo pa je prejela Barbara Zlobec za črtico »Na svideenje«. Člana komisije, ki sta ocenila likovne izdelke, priznani ustvarjalec Edi Žerjal in umetnostni kritik profesorica Magda Jevnikar, sta ocenila za najboljšo risbo z naslovom »Roke« Sabrine Schiulaz, druga nagrada je šla Jasmini Živković, tretja pa Mateju Susiču za risbo »Fotografija«. Nagrade za ta likovni in literarni natečaj je podobno kot lani prispevala znana openska zlatarna Malalan. Mnenje občinstva se je le delno razlikovalo od mnenja ocenjevalne komisije. Uvrščencem na tej lestvici, ki so jo sestavili sami obiskovalci večera, pa bodo podelili priznanja v soboto, 14. februarja.

V Mačkoljah

Med Prešernovimi proslavami pa se moramo spomniti na prireditve v Srenjski hiši v Mačkoljah. Kulturno društvo Mačkolje je priredilo bogat večer, na katerem so v glavnem nastopili sami člani društva. Prešernovo proslavo je začel otroški zbor »Slovenski šopek«, ki je zapel Prešernovo Zdravljico. Mladi člani prosvetnega društva Mačkolje so nato recitali tri Prešernove poezije. Sledil je nastop dekliškega zbora iz Mačkolj. Osrednji del programa je bila predstavitev zgodovinske knjige o Jakobu Ukmarju, ki je izšla v letošnji zbirki goriške Mohorjeve družbe in jo je napisal prof. Tomaž Simčič. Pri predstavitvi je sodelovala Alenka Deklič. Prisoten je bil avtor dela, ki je spregovoril o osebnosti in delovanju tega znanega primorskega duhovnika. Prosvetno društvo Mačkolje je svojo Prešernovo proslavo zaključilo z nastopom mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Ignacij Duh.

V Števerjanu

Prešernov dan, 8. februar, je proslavilo tudi slovensko kulturno prosvetno društvo »Francišek Borgia Sedej« iz Števerjana. Praznik slovenske kulture so počastili z gledališko predstavo. Dejstvo je še posebej pomembno, saj je s to prireditvijo, po večletnem premoru, spet oživela dramska dejavnost v Števerjanu. Za to priložnost so pripravili dramo Frana Saleškega Finžgarja »Veriga«. Premierske predstave, ki je bila v Sedejevem domu v Števerjanu, se je udeležilo toliko ljudi, da je bila sicer prostorna dvorana nabito polna. Občinstvo je z navdušenjem spremljalo igranje dramske skupine, ki se je ob tej priložnosti tudi bistveno pomladila. Števerjanski igralci so se za to premiero pripravljali že več mesecev pod vodstvom režiserja Franka Žerjela. Navdušenje je bilo veliko, saj so igralci povsem prepričljivo odigrali zahtevno dramo in upati je, da jo bodo števerjanski igralci tudi ponavljali.

—o—

UMRLA MISIJONARKA KSAVERIJA PIRC

V Bangkoku je 8. t.m. umrla verjetno najbolj znana misijonarka, 93-letna uršulinka, sestra Ksaverija Pirc. V misijonih je bila 63 let. Znana je bila tudi po svojem pisanju o misijonih v reviji Katoliški misijoni in drugje. Leta 1969 je samostojno izšla v Argentini knjiga »Skoraj 50 let v misijonih«.

Večji del svojega življenja je preživela na Tajskem, kjer je kot misijonarka sodelovala pri ustanavljanju šol in njihovem vodenju, poučevala pa je tudi klavir in slikarstvo. Osem let je bila misijonska učiteljica in bolničarka na Kitajskem.

Misijonarka Ksaverija Pirc, s krstnim imenom Ana, se je rodila leta 1893 v Borovnici pri Ljubljani. V slovenskem glavnem mestu je končala učiteljske, študirala je tudi glasbo, pri znanem umetniku Richardu Jakopiču pa še slikarstvo. Med uršulinke je stopila leta 1917, leta 1924 pa je šla v misijone.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
v Kulturnem domu v Gorici

Ben Minoli

VILINČEK Z LUNE

Režija: Sergej Verč

v soboto, 14. februarja, ob 10. uri

Odgovor županu iz Sovodenj

Spoštovano uredništvo,
prosimo, da v odgovor na pismo sovodenjskega župana Vita Primožiča, ki ste ga objavili v zadnji številki Novega lista, priobčite naslednje:

Na žalost smo si Slovenci zaradi politike že tako narazen, da se več ne razumemo ali hote nočemo razumeti.

Slovenska skupnost je namreč v svojem tiskovnem poročilu zapisala, da »je evidentno sovodenjska uprava povsem klonila nasprotnim krogom, ki ne zamudijo prilike, da bi zasegali našo zemljo«. Da smo imeli popolnoma prav, ko smo trdili, nam dokazujeta poročilo objavljeno, v Piccolu dne 13.1.1987, ki se začne z ugotovitvijo, da »il comune di Savogna si impegna a modificare, in tempi brevi il suo piano regolatore per consentire l'ampiamiento della "Manufattura Goriziana" ... e, sull'altro fronte, l'amministrazione comunale di Gorizia si impegna a risolvere tutti gli inconvenienti ancora esistenti nell'impianto di incenerimento di rifiuti posto a ridosso delle prime case di Savogna«. In trditev sovodenjskega župana v Primorskem dnevniku, da je na srečanju »8. januarja letos, bilo doseženo načelno soglasje o osnutku dokumenta ...«. Za božjo voljo! Sovodenjska uprava odstopa domači svet v zameno za popravila na upepeljevalniku ob vasi, ki jih je goriška občina itak dolžna opraviti po zakonu, ker bodo sicer zdravstvene oblasti prisiljene upepeljevalnik zapreti.

In tovarna, zgrajena na sovodenjskih tleh do hiš, ne pomeni že sama po sebi, onesnaževanje? Zakaj mešamo pojme?

Gre namreč za dva ločena problema. Eno je razširitev tovarne na Sovodnje. Drugo je problem upepeljevalnika. Povezovati ju, kakor to dela sovodenjski župan, pomeni pravcato zavažanje sovodenjskih občanov.

Ssk je proti razširitvi tovarne na Sovodnje, ker so nam že zasegli ves slovenski svet okoli Štandreža. Tu kljub odporu nismo mogli zaseganja preprečiti, ker so to delali drugi. Sedaj bi se radi vrgli na Sovodnje in razlaščanja naj bi sedaj upravljala domača uprava. Smo popolnoma otopeli?

Ce je naši stranki vsaj doslej uspelo preprečiti razširitev tovarne na sovodenjsko zemljo, smo kljub polemiki in napadom na nas, zadovoljni.

Kar se tiče županovih podtikanj (se bomo kdaj naučili voditi polemiko brez napol izrečenih in lažnivih trditev?) moramo žal ugotoviti, da je sovodenjski župan silno malo seznanjen z dejanskim stanjem, kar je za slovenskega javnega upravljalca slabo spričevalo. Upepeljevalnik je ob Sovodnjah zgradila goriška občina mimo volje naše stranke. Sovodenjsko občino je vodila ista politična grupacija, ki jo vodi dandanes. Zakaj ni takratno gradnjo ob svojem teritoriju preprečila? Morda je res, kar trdimo, da so liste občinske enotnosti zaradi svoje nepovezanosti v bistvu osamljene in prava politična nesreča naše zamejske stvarnosti?

O razširitvi upepeljevalnika še ni razpravljala nobena ne deželna ne pokrajinska ne občinska večina, zato tudi naša stranka ni na nobenih pogajanjih imela prilike, da bi iznesla svoje mnenje. Plan o goriških upepeljevalnikih je izdelal in pripravil deželni odbornik in se je o njem razprava šele začela. Naše stališče je sila jasno: ne razširitvi tovarne na Sovodnje; nobenega barantanja z upepeljevalnikom, ki naj se takoj izboljša (zato so naši svetovalci v goriškem občinskem svetu glasovali za izboljševalna dela) in postopno odpravi.

Pokrajinski tajnik Ssk
Marjan Terpin

Dan slovenske kulture v Trstu

■ nadaljevanje s 1. strani

bili beneški pravljicarji in animatorji povedli v magični svet bajk, čarovnije in otroškega veselja.

Na samem začetku prireditve v glavni dvorani je spregovorila Jole Namor, predstavnica beneških kulturnih društev in glavna urednica lista Novi Matajur. Poudarila je misel, da hočejo Beneški Slovenci vztrajno naprej, ob tesnem sodelovanju

kulture in gospodarstva. Ob tem se je zahvalila za pomoč, ki jo Benečani čutijo in prejemajo tako od celotne slovenske narodnostne skupnosti v Italiji kot tudi od matične Slovenije. Ob koncu je napovedala, da nameravajo Benečani nadaljevati s svojim delom, »stopinjo za stopinjo«, kot se je glasilo simbolični naslov nedeljske lepe in doživete prireditve v tržaškem Kulturnem domu.

Prešernova proslava v Peterlinovi dvorani

Slovenska prosveta in Društvo slovenskih izobražencev sta priredila v ponedeljek, 9. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu Prešernovo proslavo, kateri so sledile podelitve nagrad 15. literarnega natečaja revije Mladika in 12. tekmovanja Mladi oder.

Slavnostni govornik na Prešernovi proslavi je bil pisatelj Boris Pahor. Na originalen način je prisotnim posredoval nekaj misli o sedanjem stanju zamejskih Slovencev in o usodi, ki nas čaka. Šlo je pravzaprav za dnevniški zapis, ki si ga je zapisoval med svojim potovanjem z vlakom v Pariz in nazaj. Po mnenju Borisa Pahorja več znakov kaže pretežno mračno podobo o prihodnosti slovenske manjšine v mejah Italije. Stanje v katerem smo, priča o tem, da so nas razne zablode pripeljale na rob propada. Rešitev vidi v novi duhovnosti in v novi socialnosti, ki naj prežrači slovensko družbo. V brezizhodni podobi, ki jo je Boris Pahor poustvaril, pa je izrazil tudi pozitivno misel, ki izraža neko vero v prihodnost. Nosilka te vere je po Pahorjevem mnenju mladina. »Zato je danes naša prihodnost«, je zaključil pisatelj, »samo v rokah mladosti, mladih ljudi. Vse drugo je že obrabljeno ali pa načeto.«

Sledila je razglasitev nagrajencev literarnega natečaja Mladike. Petnajst let je že majhen jubilej, je poudaril profesor Martin Jevnikar. V svojem uvodnem, pred-

stavitvenem govoru je poudaril tudi dejstvo, da je razpis zaobjel ves prostor, kjer živijo Slovenci, torej matico, zamejstvo in zdomstvo in to že davno prej, preden so v Ljubljani začeli govoriti o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Za letošnje nagradno tekmovanje je ocenjevalna komisija dobila 10 novel in 5 ciklov pesmi. Največ sodelavcev se je oglasilo iz Slovenije, in sicer sedem. Eden je iz Koroške, eden iz Argentine, iz našega zamejstva pa je prišlo pet prispevkov. Komisija je nagrade tako porazdelila: prvo nagrado za prozo je prejela Dolores Terseglav - Štrucelj z Reke, drugo je prejela Milojka Žižmond-Kofol iz Renč, tretjo nagrado pa je dobila novela »Modras«. Avtor dela je pisatelj Pavle Zidar iz Portoroža. V poeziji prva nagrada ni bila podeljena. Drugo nagrado je dobila Terezika Srebrnič iz Števerjana, tretjo pa Nada Dobovičnik - Ošlak iz Celovca.

Priznanja za natečaj Mladi oder so bila razdeljena na tri kategorije: za prave odrske skupine, za priložnostne nastope in za šole oziroma dijaške odrske skupine. V prvi kategoriji je prvo nagrado prejela skupina prosvetnega društva »Štandrež« za uprizoritev komedije »Barillonova poroka«. Drugo nagrado je prejel amaterski oder »Jaka Štoka« s Proseka in Kontovela, tretjo pa Šentjakobska dramska skupina iz Trsta. V drugi skupini je pre-

jelo nagrado pet igralskih odrov. Med najbolj dejavnimi so gledališki amaterji pri Svetem Ivanu v Trstu, ob njih so bile nagrajene še skupine iz Mačkolj, gledališki krožek Slovenskega kulturnega kluba, mladi igralci Finžgarjevega doma na Opčinah in še člani mladinske igralske skupine društva Kras iz Doberdoba. Med šolskimi gledališkimi amaterji je bila tudi letos nagrajena srednja šola Fran Erjavec iz Rojana, prvič so bili nagrajeni dijaki liceja France Prešeren iz Trsta, nagrado pa so prejeli še učenci osnovne šole France Bevk z Opčin. Ob njih pa še dijaki srednje šole Ivan Trinko iz Gorice in učenci šole Fran Erjavec iz Štandreža.

Na koncu je nastopila sopranistka Ljubica Berce Košuta. Ob klavirski spremljavi Tomaža Simčiča je zapela tri samospeve: Prešernovo »Nezakonsko mater«, kot jo je uglasbil Vilhar, in dva samospeva Staneta Maliča: »Pesem«, na besedilo Srečka Kosovela in »Kukavica nagajivka« na besedilo Polde Leskovec.

NOVICE

V JANUARJU MANJ PREHODOV

Tudi letos se je potrdilo staro pravilo, po katerem je bilo v januarju zabeleženih manj prehodov čez mejo na področju goriške pokrajine. S prepustnico, ki jo smejo uporabiti samo prebivalci obmejnega pasu, je vstopilo v Italijo 86 tisoč 200 slovenskih potnikov. To pomeni kar 19 tisoč 500 ljudi manj kot lansko leto. Italijanskih državljanov pa je šlo čez mejo s prepustnico 142 tisoč 300, medtem ko jih je lani prekoračilo mejo 156 tisoč 700. S potnim listom je na Goriškem prišlo v Italijo 40 tisoč tujcev, kar pomeni 5 tisoč potnikov manj v primerjavi z lanskim letom. Iz države pa je šlo 41 tisoč 500 italijanskih lastnikov potnega lista, kar pomeni celih 13 tisoč 300 italijanskih državljanov manj, kot lani v istem času.

GVERILCI NAPADAJO

Afganistanski gverilci so začeli z močnimi napadi proti sovjetskim in režimskim četam, ki so ob koncu prejšnjega tedna zasedle pomembni prelaz Sinakaj 32 kilometrov od pakistanske meje. Gre za pomembno postojanko, ki nadzoruje vrsto cest in steza.

Med vojno v Afganistanu so se zadnja leta že večkrat zamenjali vojaki na prelazu. Pred enim mesecem so Sinakaj zavzeli partizani, prejšnje dni pa jih je pregnala ofenziva 10 tisoč sovjetskih in režimskih vojakov. Nova gverilska ofenziva zaenkrat ni uspela. Do zdaj so to najhujši spopadi od 15. januarja, ko je vlada v Kabulu proglasila enostransko premirje in pozvala partizane k pogajanju. Odgovor glavni- ne pa je bil, da je sprava možna le ob popolnem umiku Sovjetov in oblikovanju vlade brez komunistov.

—o—

V soboto, 7. t.m., je v bolnišnici v Padovi umrl znani italijanski popevkar Claudio Villa. V bolnišnico so ga pripeljali iz Rima prejšnji mesec, ker ga je bila zadel srčna kap. Zdravniki so izvedli kirurški poseg, a mu niso mogli rešiti življenja. Pokojnik je bil star 61 let.

Občni zbor SKD Igo Gruden in ŠD Sokol

V petek, 6. februarja, je bil v dvorani »Igo Gruden« v Nabrežini redni občni zbor Športnega društva Sokol in Slovenskega kulturnega društva Igo Gruden. V poročilih predsednika Antka Terčona, tajnice Marize Škerk, kulturnega referenta Borisa Devetaka, športnega referenta Sava Ušaja in odgovornega za mladinski krožek Mateja Caharije je bilo razvidno, da je bilo delovanje nabrežinskega društva v minulemu letu zelo pestro. Osrednja prireditve je bila vsekakor Kamnarska razstava ob 2.000-letnici nabrežinskih kamnolomov, ki jo je pripravilo društvo ob podpori devinsko-nabrežinske občine. Razstava je žela izreden uspeh, saj si jo je ogledalo kakih 10.000 obiskovalcev, poleg tega pa bo s te razstave izšla v kratkem tudi publikacija o zgodovini nabrežinskih kamnolomov. Na kulturnem področju je bila zelo važna tudi uprizoritev komedije v domačem narečju »Kje je meja«, ki so jo izvedli mladinci nabrežinskega društva. Z njo so nastopali kar 20 krat, in to ne samo v zamejstvu, ampak tudi v matični domovini ter na Koroškem. Kar se tiče poletnih prireditev, je bil na občnem zboru v prvi vrsti omenjen otroški poletni center, ki je kot ponavadi potekal na društvenem travniku v Nabrežini in katerega se je letos udeležilo rekordno število otrok. Poleg tega so mladi člani društva tudi letos priredili nekaj zelo uspešnih manifestacij, kot na primer Praznik piva, koncert jugoslovanske glasbene zvezde Nede Ukraden in nastop srbske folklorne skupine Abrašević. To je bilo v glavnih obrisih delovanje kulturnega društva Igo Gruden, na šport-

nem področju pa je ŠD Sokol nastopal in še nastopa v raznih kategorijah ženske odbojke in moške košarke. Poleti je priredil odbojarski turnir ter maratonsko 24-urno košarkarsko tekmo. Balinarski odsek Sokola pa je v pretekli sezoni osvojil naslov zamejskega prvaka.

Ob vseh teh spodbudnih točkah je bila prav gotovo najbridkejša ugotovitev, da se stvari glede gradnje novega društvenega sedeža še niso premaknile z mrtve točke. Kljub temu, da so se naše krovne organizacije že pred letom dni obvezale, da bodo v kratkem predložile načrt, je sedanji občni zbor ugotovil, da načrt pravzaprav še ni niti dokončno izdelan.

Svoj pozdrav so na občni zbor prinesli devinsko-nabrežinski župan Brezigar, ki je čestital društvu za opravljeno delo, predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev Ace Mermolja, tajnik ZSSDI Ivan Peterlin, odbornica SKGZ Miriam Mikol, predsednik SZ Bor Mitja Race, predstavnik SK Devin Mario Kralj, predstavnik zborov Fantje izpod Grmade ter Devin Fabio Pahor ter predsednik SZ Jadran Edi Kraus.

Ob koncu so bile še volitve novega odbora. Povedati gre, da se je vodstvo društva letos precej spremenilo, saj so prevzeli mladi mnogo odgovornih mest. Glavni odbor šteje le šest oseb, in sicer Antka Terčona, Pavla Vidonija, Tomaža Caharijo, Iva Marušiča, Dimitrija Žbogarja ter Mitjo Terčona. Novost je tudi v tem, da bosta poleg tega glavnega odbora delovala še dva druga, in sicer športni odbor pod vodstvom Pavla Vidonija ter kulturni odbor pod vodstvom Tomaža Caharije.

IZ DELOVANJA DEŽELNE SLOVENSKE SKUPNOSTI

■ nadaljevanje s 3. strani

vija še naprej odločno podpirali boj slovenske manjšine v Italiji za narodnostne pravice, v odnosu med matico in zamejstvom pa da se bo dosledno izvajalo načelo o enakopravnem ravnanju z vsemi slovenskimi komponentami, ne glede na idejne ali strankarske razlike. V razpravi, katere so se poleg že omenjenih predstavnikov Ssk udeležili še Karlo Brešan, Marij Maver, Lojze Tul, Andrej Bratuž in Renco Frandolič, je bilo izraženo zadovoljstvo nad obširnostjo in iskrenostjo razgovorov v Ljubljani. Deželno tajništvo Ssk bo še naprej sledilo problematiki dejansko enotnega slovenskega kulturnega prostora, gospodarskih odnosov, kulturnih izmenjav, javnih občil, enakopravne prisotnosti vseh manjšinskih komponent v tistih zamejskih ustanovah, ki morajo biti že po svoji naravi skupna zadeva celotne narodnostne skupnosti.

V nadaljevanju se je deželno tajništvo sklenilo, da ustanovi strokovne komisije za kulturo, gospodarstvo in pravna vprašanja. Pravna komisija je te dni poklicana, da temeljito preuči najnovejši razvoj zakonodajnega postopka za zaščitni zakon v senatu. O tej žgoči problematiki in o organizacijskih vprašanjih bo deželno tajništvo Ssk razpravljalo na novi seji, ki je bila že določena za četrtek, 19. februarja.

—o—

Senatna zbornica je soglasno odobrila odlok, po katerem je veljavnost goriške proste cone podaljšana do konca leta. Odlok mora potrditi še poslanska zbornica.

Sodobno kmetijstvo

Ne pozabimo kupiti potrebnega materiala in sredstev za škropljenje. Ne bo odveč, če že zdaj spomnimo na zatiranje akarinoze in rdečega pajka, saj se s tema nadlogama spomladi najprej srečamo. Akarimozo ali trsno kodravost povzročajo majhne pršice, ki sesajo sok na spodnji strani komaj razvitih lističev. Najučinkoviteje jih zatremo s škropljenjem po rezi, ko se brsti začno napenjati, in sicer za 0,5% oljem folidol ali 1% oleodiazinonom.

Če bomo vinograd obnavljali ali dosajali, si pravočasno priskrbimo dobre cepiljenke, katere so na voljo v slovenskih trsnicah svetovne kakovosti. V mladem vinogradu (drugi letnik) lahko začnemo, če dopušča vreme, postavljati žično oporo ali vsaj pripravljati potreben material. Vrsta materiala za trto ni pomembna. Pomembnejši sta izvedba in uporabnost žične opore. Postavimo lahko lesene, betonske, železne ali plastične stebre; lesene je treba prej dobro impregnirati bodisi s posebnim sredstvom ali ožiganjem. Za žično oporo priporočamo osem žic in tri pare opornih žic št. 2225. Uporabljamo pocinkano aluminijasto ali plastificirano žico. Potrebujemo vodila in sidra različnih izvedb. Količina materiala je odvisna od medvrstne in medtrstne razdalje in vzgojne oblike trsa.

Rez je eno najpomembnejših opravil v vinogradu. Vinogradnik s škarjami in glavno uravnava razmerje med rastjo in rodnostjo. Uravnava kakovost grozdja in vzdr-

VINOGRADNIK V FEBRUARJU

žuje obliko trsa. Rodnost posameznih oces, to je položaj rodnih oces na rozgi, lahko ugotovimo že med zimskim mirovanjem, in sicer s prognostično analizo ali s povečevalom. Tudi dolžina rodnega lesa je odvisna od posamezne sorte. Zimska pozeba leta 1981 in hujša 1985 sta nas opozorili, da je treba pred rezjo ugotoviti, kako so prezimila zimska očesa. To velja zlasti za leta, ko pade živo srebro precej pod ničlo. Letos je že bilo tudi pod minus 20, zato naj vinogradniki prislusneje obvestilom strokovne službe, ki načrtno spremlja prezimitev zimskih oces in na podlagi analize daje potrebna navodila.

V vinogradu vzamemo povprečen vzorec. Narežemo 10 normalno razvitih rozg s po desetimi očesi za posamezno sorto in jih na toplem skrbno pregledamo. Napravimo si razpredelnico in vpisujemo rezultate. Oko z ostro britvico prečno prirežemo, pregledamo in zapišemo po kategorijah: zdravo, delno zdravo, poškodovan brst ali propadlo. Nato izračunamo odstotek posameznih kategorij. Glede na rezultate obremenimo trs z rodnim lesom. Kolikor odstotkov izpada je, za toliko obremenimo trs z rodnim lesom. Kolikor odstotkov izpada je, za toliko povečamo skupno številno oces glede na normalno obremenitev.

V praksi je začetek rezi odvisen od obsega vinograda. Režemo lahko od odpada-

dalje na 8. strani ■

Jack London KRALJ ALKOHOL

6

Mimo tega sem videl v krčmah časniške poročevalce, urednike, odvetnike, sodnike, ki sem jih poznal po imenu in obrazu. Ti so pritislili krčmi žig družabne odobritve in krčma je bila zame še bolj mi-kavna. Tudi ti so našli najbrž nekaj posebnega v njej, nekaj nenavadnega, kar sem jaz občutil in iskal. Kaj je bilo, nisem vedel, a moralo je biti tam, saj so se tam zbirali možaki tako, kakor brenčeče muhe okoli lonca z medom. Žalosti nisem poznal in svet mi je bil dokaj veder; zato si nisem mogel misliti, da so tisti možaki iskali pozabljenja trudapolnega dela in davne tuge.

Ne, da bi bil tisti čas pil! Od desetega do petnajstega leta sem le redkokdaj okusil alkoholno pijačo; bil sem pa v tesnih stikih s pivci in pivnicami. Pil pa le zato nisem, kar mi pijača ni prijala. Nekaj časa sem delal kot pomagač pri razvažanju ledu po krčmah, potem sem postavljaj keggle na kegljišču poleg neke gostilne in sem pometal krčme po nedeljskih izletiščih.

Debela, vesela Josie Harper je imela krčmo na vogalu Brzovjavne in Devetintridesete ceste. Tjakaj sem vse leto nosil neki večerni časnik, dokler mi niso dali druge poti ob nabrežju in po zloglasnem delu oaklandskega mesta. Ko sem pobiral na-

ročnino za prvi mesec, mi je krčmarica natočila kozarec vina. Sram me je bilo zavrtniti ga in sem ga izpil. Pozneje pa sem vedno prežal, da nje ni bilo, in sem pobral naročnino pri točaju.

Ko sem prvokrat delal na kegljišču, je krčmar, kakor je bila navada, sklical nas postavljajče, da bi nam dal piti, ker smo že nekaj ur postavljali. Drugi so prosili piva, jaz pa sem rekel, da bi rad ingverjevega ola. Fantje so se hihitali in opazil sem, da me je krčmar počastil s čudnim zvedavo prodirnim pogledom. Pa je le odprl steklenico z ingverjevim olom. Pozneje, ko smo se vrnili na kegljišče, so mi fantje v odmoru med igrami pojasnili vso stvar. Razžalil sem bil krčmarja. Steklenica ingverjevega ola velja krčmarja mnogo več kot kozarec navadnega piva in moja dolžnost je, če hočem obdržati svoje mesto, da pijem pivo. Poleg tega je pivo hranilno. Po njem bom laže delal. Ingverjev ol nima prav nič hraniva. Pozneje sem res pil pivo, kadar se nisem mogel izmuzati, in sem se čudil, kaj najdejo ljudje v njem, da jim tako diši. Vedno sem bil prepričan, da mi v njem nečesa manjka.

Kar mi je bilo zares po godu, so bili bonboni. Za pet centov sem lahko kupil

pet »topovskih krogel« — debele, zelo okusne in dolgo trajajoče kepe. Celo uro sem lahko žvečil samo eno in jo mečkal po ustih. V bližini je bil neki Mehikanec, ki je prodajal velike, sladke tablice za žvečenje po pet centov eno. Četr dneva je bilo treba, da je človek pospravil eno. In marsikateri dan mi je bila ena taka tablica edini zajtrk. V njej sem zares našel hrano, v pivu pa ne.

Toda z naglico se je bližal čas, ko se mi je bilo znova meriti s kraljem Alkoholom. Ko mi je bilo štirinajst let in sem imel glavo napolnjeno s pripovedkami starih potovalcev, domišljijo pa s tropičnimi otoki in daljnimi obrežji, sem se prepeljal v majhno enojadrnico po zalivu San Francisca in Oaklanda. Zelel sem iti na morje, proč iz enoličnosti in vsakdanjosti. Bil sem v cvetu mladosti, prežet z romantičnostjo in pustolovščinami in sem sanjal o divjem življenju na divjem človeškem svetu. Ni ti malo pa si nisem mislil, kako je vse dejanje in nehanje tistega človeškega sveta prežeto z alkoholom.

Ko sem nekega dne razvijal jadro na svojem čolnu, sem se seznanil s Scottyjem. Bil je mlad korenjak sedemnajstih let, mornarski vajenec, ki je pobegnil v Avstraliji z neke angleške ladje, kakor mi je pravil. Pravkar je bil dospel kot mornar neke druge ladje v San Francisco in sedaj bi se rad dal najeti za mornarja na kako kitolovsko ladjo. Onstran zaliva, blizu kraja kjer so ležale kitolovske ladje, je bila jahta »Idler«. Njen varuh je bil

JOŽKO ŠAVLI

SLOVENSKA IMENA NA BAVARSKEM

V.

Ob tolikih venetskih oz. slovenskih imenih po Bavarskem se pojavljajo tudi dokaj številna imena z osnovo *Vend*, kar izvirnost teh imen samo potrjuje. Več krajev ima ime *Windorf*, blizu Ingolstadta se trikrat pojavi *Winden* in še *Lohwinden*, blizu Ammersee tudi *Windach* in pri Landshutu *Windten*; *Wendelstein* 1838, pod *Rosenheimu* itd. Očitno je, da je bila plast Venetov kot kmečkega prebivalstva še dokaj številna po odhodu Rimljanov (5. stol.), ko se pojavijo na tem območju Bavarci. In še tudi potem, zakaj prav nič jasnega ne vemo, kako se je oblikoval bavarski narod, ki nosi svoje ime najbrž po keltskih Bojih, ki da so se priselili v deželo iz Češke (Boemia) in se pogermanili. Ti pa so morali biti že pred tem poslovanjeni ali pogermanjeni, zakaj vidnejših sledov na Bavarskem, razen morebiti samega bavarskega imena, o njih ne najdemo.

Imena so prevladujoče germanska in venetska (slovenska). Razložiti pa je njihovo prisotnost mogoče tudi iz zgodovine. Zakaj, znano je, da so Rimljani potem, ko so premagali Vindeličane, veliko mladih ljudi odpeljali za službo v njihovi vojski. V osvojeno deželo pa naseljevali svoje kolone, še več pa germanske. Po propadu rimskega cesarstva je rimsko prebivalstvo zapustilo deželo, gotovo v pretežni meri tudi rimski koloni. Ostali pa so germanski ob ostankih starega venetskega življa. Tako si lahko razložimo tudi prisotnost venetskih (slovenskih) imen po Bavarskem, ob germanskih oz. nemških.

* * *

Za razliko od Vindelicije pa je imelo staro kraljestvo Norik v Vzhodnih Alpah z Rimljani prijateljske stike. Norik je na zahodu segal tudi na današnje bavarsko ozemlje, vse do reke Inn, torej tudi na območje jezera Chiemsee.

Na začetku srednjega veka se na ozemlju Norika pojavi slovenska država Karantanija, razen na ozemlju današnje Zg. Avstrije, Solnograda in bavarskem predelu med Solnogradom in reko Inn.

Upoštevač zgodovinski potek in ohranjena slovenska imena po Bavarskem moramo predvidevati, da so še na tem zgodovinskem prelomu bivali po bavarskih predelih ostanki slovenskega prebivalstva. Da si Bavarci in Karantanci jezikovno niso bili povsem tuji. Za srednji vek je bilo prvo vprašanje, če je nek narod krščanski ali ne. In le do tedaj, dokler se Karantanci niso začeli pokristijanjevati, so bili Bavarci slednjim nasprotniki. Zatem pa sta obe deželi živeli v dobrem sosedstvu pod krono frankovskih kraljev, že od leta 800 dalje pod krono Svetega rimskega cesarstva.

Karantanci so bili na svojem ozemlju povsem svoboden narod, četudi jih hoče ideološko zgodovinopisje na vse mogoče načine spraviti v sužnost pod Obri, bivajočimi v bližnji Panoniji.

(Dalje)

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

Wolfgang Kohlhaase - Rita Zimmer

RIBA ZA ŠTIRI

v nedeljo, 15. februarja, ob 17.30 v Domu »A. Sirk« v KRIŽU

VINOGRADNIK V FEBRUARJU

■ nadaljevanje s 7. strani

nja listja do brstenja, k čemu vinogradnika priganja tudi čas.

Ne pozabimo na klet. Vino občasno pokušamo, da nas ne preseneti kaka vinska bolezen ali napaka. Sodi naj bodo vedno doliti, vino pa primerno žveplano. V marsikateri kleti je na vrsti drugi pretok vina. Opraviti ga moramo 6 do 8 tednov po prvem. Ob pretoku vino tudi primerno žveplamo. Pred tem pa z analizo ugotovimo

Društvo Slovenskih Izobražencev

prireja v ponedeljek, 16. februarja,

SPOMINSKI VEČER

ob 50-letnici mučeniške smrti

LOJZETA BRATUŽA

Spominsko publikacijo bosta predstavili prof. Lučana Budal in Marija Češut. Govoril bo Saša Martelanc.

Večer bo v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici in se bo pričel ob 20.30.

vsebnost žveplaste kisline ali prostega žvepla. Če nega vina ni povzročala težav, ne bo narobe če bomo žveplali brez analize, in sicer s približno enim trakom na hl ali 50 do 60 mililitrov 5% žveplaste kisline na hektoliter vina. Če se bomo odločili za polnitev, je še čas da vino stabiliziramo glede na termolabilne beljakovine in sicer z bentomitom, glede na vinski kamen pa z odpiranjem kleti. Vzdržujmo snažno vinsko posodo v snažni kleti.

Z. T.

harpunač, ki je nameraval odjadrtati na prihodnjo pot na kitolovski ladji »Bonanza«. Ali bi hotel njega, Scottyja, prepeljati s svojim čolnom do tega harpunača?

Če bi ga hotel! Mar nisem bil slišal zgodbe in govorice o »Idlerju« — oni veliki jahti, ki je dospela s Sandviških otokov, kjer se je bila ukvarjala s tihotapstvom opija? In harpunač, ki je bil njen varuh! Kolikokrat sem ga bil videl in mu zavidal njegovo prostost! Nikdar mu ni bilo treba zapustiti vode. Vsako noč je spal na krovu jahte, medtem sem jaz moral iti spat domov na kopno. Harpunač je imel šele devetnajst let (jaz nisem imel drugega kot njegovo besedo, da je bil harpunač), vendar je bil zame preimenitna in slavna osebnost, da bi ga ogovoril, ko sem v hrepeneči razdalji jadral okoli jahte. Ali bi hotel peljati Scottyja, pobeglega mornarja, da obiše harpunača na tihotapski ladji? Ali bi hotel!

Harpunač je prišel na palubo, da se odzove najinemu klicu, in naju je povabil na krov. Jaz sem igral mornarja in možaka ter sem odrival svoj čoln, tako da ne bi odrgnil bele barve jahte, pustil čoln na dolgi vrvi ob krmi ladje ter privezal vrv z dvema malomarnima vozlova. Šli smo v ladjo. To je bila prva ladja, ki sem jo bil videl od znotraj. Obleka na steni je dišala po plesni. Pa kaj zato? Mar ni bila to mornarska oprava možakov? — Usnjati jopiči,

podvlečeni z gabrnato bombaževino, modri plašči iz pilotskega blaga, krmarski klobuki, pomorski škornji, oprave iz povoščene platna? In vsepovsod je bila jasno vidna, varčna uporaba prostora — ozka ležišča, nihajoče mize, neverjetne skrinje. Tam je bil zgovorni kompas, pomorske svetilke v pripravah za ravnovesje, zemljevidi z modrim hrbtom, malomarno zaviti in zloženi, signalne zastave po abecednem redu in mornarsko merilno šestilo, zatakajeno v lesovje, da je držalo koledar. Naposled sem živel! Tam sem sedel notri v prvi ladji, ki sem jo videl, v tihotapski ladji, kjer sta me kot tovariša sprejela harpunač in ubežen angleški mornar, ki je rekel, da mu je ime Scotty.

Prvo, s čimer sta se harpunač, ki mu je bilo devetnajst let, in mornar, ki je štel sedemnajst let, pokazala možaka, je bilo, da sta se možko vedla. Harpunač je sprožil misel, da bi bilo prav umestno, ko bi imeli kaj pijače, in Scotty je izbrskal iz svojih žepov nekoliko denarja. Nato je harpunač odšel z bledordečo steklenico, da bi jo napolnil v kaki skrivni beznici, ker v tisti okolici krčme niso bile dovoljene. Pili smo poceni jeruš iz kozarcev. Mar sem bil jaz manj močan, manj pogumen kot harpunač in mornar? Onadva sta bila možaka. Dokazala sta s tem, kako sta pila. Pitje je bil znak močatosti. Torej sem pil z njima kozarec za kozarcem, nemešanega in brez

pomisleka, dasi se vražja tekočina ni mogla primerjati s tablico slaščice za žvečenje ali z okusno »topovsko kroglo«. Stresel sem se in pogoltnil z vsakim požirkom iz želodca se vzdigajočo snov, vendar sem možato prikrival vse take pojave.

Tisto popoldne smo nekajkrat napolnili steklenico. Vsega skupaj sem imel dvajset centov premoženja; pridal sem jih skupnemu kupčku kot možak, dasi mi je bilo skrivaj žal za ogromno množino bonbonov, ki bi si jo bil utegnil kupiti za ta denar. Žganje nam je šlo vsem v glavo in razgovor med Scottyjem in harpunačem se je sukalo o vožnji ob vzhodni obali, o viharjih pri predgorju Horn, o nevihtah pri La Plati, o južnih vetrovih, o viharjih v severnem Tihem morju in o razbitih kitolovskih ladjah v Severnem ledenem morju.

»V tisti ledeni vodi ti ni mogoče plavati,« je dejal harpunač zaupno. »V eni minuti se zvišješ v dve gubi in se pogrežeš. Kadar ti kit čoln razbije, moraš leči s trebuhom preko vesla, tako da lahko po vrhu plavaš, kadar te prevzame mraz.«

»Seveda,« sem rekel, hvaležno priklimal in se delal, kakor da bom gotovo tudi jaz lovil kite in plaval v razbitih čolnih po Ledenem morju. In v resnici sem si zapomnil njegov nasvet za posebno dragoceno navodilo in si ga shranil v glavi, kjer se vztrajno drži do današnjega dne.

(Dalje)